

VÄRDEBESKRIVNING

Område av riksintresse för naturvård i Jämtlands län

Datum: 2023-12-04

Områdesnummer: NRO 23 054

Områdesnamn: Röjan

Kommun: Berg

Koordinat (N, E); 6925412, 463798 (SWEREF99 TM)

Area: 5 703 hektar

Naturgeografisk region: 33g Dalarnas och Härjedalens näringsfattiga område, 35 Fjällregionen, 30a Vågig bergkullterräng (S, T, W, X, Y, Z, AC)

Kust/havsregion:

Regionindelning för sjöar och vattendrag: Bottenhavet

Agrara kulturlandskapsregioner:

Landskapsform: Eventuellt förfjäll

Riksvärde: Geovetenskap, Vattendrag, Fauna

Värdebeskrivning: Riksintresseområdet omfattar ett sandur och ett glacifluvialt delta med höga geologiska värden samt delar av vattendragen Röjan och Tvär-Hoan som har höga limniska värden. Röjan utgör reproduktionsområde för ett värdefullt restbestånd av storvuxen långvandrande öring. Tvär-Hoan har väldigt speciell karaktär med många källflöden och ån rinner delvis under och genom de grusiga markerna.

Huvudkriterier: A, C, E

Förutsättningar för bevarande: Områdets värden påverkas negativt av historisk flottning och pågående markanvändning i form av skogsbruk. Värdena kan också påverkas negativt av utbyggnad av infrastruktur, exploatering, täktverksamhet, utsläpp av syreförbrukande ämnen, sedimenttransport och grumling, utsläpp och bräddning av avloppsvatten och dagvatten samt utsläpp av läkemedelsrester från avloppsreningsverk.

Ytterligare förutsättningar för bevarande är att vandringshinder elimineras, att fiske inte utförs för hårt eller ensidigt mot en viss art, att utsättning av främmande arter inte förekommer och att ingen ytterligare utbyggnad av vattenkraft och vattenreglering sker. De allvarligaste hoten är sådana som förstör eller allvarligt skadar strukturer, miljöer och funktioner i de akvatiska ekosystemen eller strandområdena.

Eftersom Röjan och dess biflöden samt Tvär-Hoan är påverkade av flottning är det viktigt att fortsätta arbetet med att återställa vattendragen till mer ursprungliga förhållanden. Det behövs en hållbar förvaltning av fisket i Röjan som medför att den kvarvarande populationen av storvuxen långvandrande öring från Ljungan bibehålls eller ökar.

Säkerställande: Riksintresseområdet omfattas inte av några skyddsformer.

Områdets huvuddrag: Riksintresseområdets landformer karakteriseras av olika typer av terrassbildningar som bidrar till förståelsen av inlandsisens avsmältning. Vid Röjan finns ett sandur som är ett slags delta som bildades på land utanför iskanten. Isens smältvatten rann genom deltats sedimenttäckte och bildade en mängd strömfåror. Sandurområdet är relativt plant och uppvisar fossila strömfåror samt rester av begravda åsbildningar. Sydväst om Kilkojan finns ett väl utbildat glacifluvialt delta med djupa smältvattenrännor och högt belägna grusplan.

Vattendraget Röjan har sina källor i Klövsjöfjällen och tillhör Ljungans vattensystem. Röjan utgör reproduktionsområde för ett restbestånd av långvandrande storöring. Öringstammen är klassad som särskilt skyddsvärd från en genetisk synpunkt. Före tillkomsten av vattenkraftverken i Turinge, Bursnäs och Rätan sträckte sig öringsstammens uppväxtområden ända ner till Kyrksjön och Havern. Att öringen blev storvuxen berodde på att bland annat Havern har mycket småvuxen sik som utgjorde en viktig födoresurs. Numera utgörs uppväxtområdena av Rätanssjön, Nästeln, Älden, Hålen och delar av Ljungan. Försurning har konstaterats i de övre delarna av Röjan och vattendraget är påverkat av flottledsrensningar. Røjans bottenförhållanden med långa sträckor där bottenstratet i huvudsak utgörs av idealisk stenstorlek gör den mycket lämplig för reproduktion.

Tvär-Hoan är ett mindre vattendrag som tillhör Hoans vattensystem. De grusiga markerna i området gör att vattendraget i partier går under och genom sedimenten vilket ger den en mycket speciell karaktär. Tvär-Hoan har en stabilare vattentemperatur än huvudflödet Hoan och är mindre försurningskänslig. Tidigare fanns det flodpärlmussla i Tvär-Hoan, men denna är försvunnen. Troligtvis beror detta på att ån bitvis är starkt påverkad av flottledsrensning.

Anmärkningar: Riksintresseområdet nyttjas av Handölsdalens sameby och Tåssåsens sameby.

Referenser:

Länsstyrelsen Jämtlands län, 2007: Anmärkningsvärda grusförekomster i Jämtlands län. Natur i Jämtlands län 2007:11.

Andersson, T. 1989: Vandringsöringen i övre Ljungan. Promemoria.

Fiskenämnden i Jämtlands län, 1990: Fiskeplan för Bergs kommun. Rapport 1990.